

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Виспінської Наталії Михайлівни «Формування у майбутніх фахівців музичного мистецтва професійно орієнтованої англомовної лексичної компетентності в аудіюванні», представленій на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 – освітні, педагогічні науки

Актуальність теми дослідження. Мистецтво – полікультурний феномен, що відображає філософські, історичні, культурологічні, етнічні, політичні проблеми та, через зв'язок із цінностями та світоглядом людини, істотно впливає на соціальні, економічні, політичні, ідеологічні, культурні процеси. Внаслідок світової глобалізації міжкультурні зв'язки розширилися, відкрився доступ до нових технічних можливостей ознайомлення з музичними творами, став більш доступним імпорту та експорту музичної продукції, уможливилось змішування різних традицій і стилів, що сприяє успішній реалізації українських музичних творів на світовому ринку.

Сучасні фахівці музичного мистецтва мають володіти не тільки знаннями, навичками та вміннями своєї діяльності, а й відповідними знаннями, які дозволять їм розвивати свої професійні здібності. Оскільки зростає комунікативна функція музичного мистецтва, виникає необхідність ефективної міжкультурної взаємодії із закордонними колегами для обміну досвідом, розширення слухацької аудиторії, музичної і педагогічної діяльності, постійного саморозвитку та самовдосконалення. У навчальних закладах розширюються міжнародні зв'язки в галузі освіти, науки і мистецтва, що сприяє підвищенню якості освіти. Міжнародна взаємодія здійснюється у формі конференцій, семінарів, майстер-класів, фестивалів, музикознавчих лекцій, зустрічей із закордонними викладачами, стажування у різних країнах світу, літніх творчих шкіл, конкурсів тощо. Міжнародні заходи, метою яких є інтеграція студента в міжнародну музичну спільноту, охоплюють усі сфери музики, так само як і різні напрями та профілі музичних спеціальностей. У такому контексті підготовка майбутніх фахівців музичного мистецтва має реалізовуватися на основі нового підходу, що враховує їхні особисті, академічні

й професійні потреби. Оволодіння англійською мовою майбутніми фахівцями музичного мистецтва значно поліпшить їх можливості, дозволить налагодити та поглибити міжнародні зв'язки та полегшить обмін досвідом із представниками споріднених галузей у світі.

Враховуючи зазначене вище, виникає необхідність забезпечення належного рівня володіння майбутніми фахівцями музичного мистецтва англійською мовою як мовою міжнародного спілкування та професійно орієнтованою англомовною лексичною компетентністю, з метою міжкультурної іншомовної підготовки студентів і сприяння їхній конкурентоспроможності на європейському та світовому ринках праці. Викладене вище засвідчує актуальність поданої на рецензування дисертаційної роботи Виспінської Н. М.

Якість підготовки майбутніх фахівців музичного мистецтва у закладах вищої освіти набуває актуальності у зв'язку зі зростаючими вимогами суспільства. Проаналізовані Н. М. Виспінською нормативні документи свідчать про необхідність системної довгострокової організації вищої освіти України відповідно до європейських стандартів у межах єдиного європейського освітнього простору.

Наявність у закладах вищої освіти України невирішених проблем, пов'язаних із навчанням професійно орієнтованої іноземної мови, а саме: недостатньої кількості годин, відведених на вивчення дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням»; досить низького рівня володіння загальнонавчальною іноземною мовою студентами немовних спеціальностей; читання складних, перенасичених термінологічною лексикою фахових текстів на заняттях зумовлює обґрунтовану в роботі потребу пошуку нових, ефективних методів навчання професійно орієнтованої іноземної мови та створення комфортного навчального середовища для оволодіння іноземною мовою на необхідному рівні.

На сьогодні дисертаційне дослідження Виспінської Н. М. є першою у сучасній лінгводидактиці спробою створення спеціальної методики

формування у майбутніх фахівців музичного мистецтва професійно орієнтованої англомовної лексичної компетентності в аудіюванні.

Таким чином, особисті, академічні та професійні потреби майбутніх фахівців музичного мистецтва; соціальне замовлення суспільства щодо якісної професійної англомовної підготовки фахівців музичного мистецтва і потреба у вдосконаленні процесу навчання англійської мови відповідно до сучасних кваліфікаційних вимог до випускників музичних спеціальностей; особливості організації навчального процесу з оволодіння професійно орієнтованою іноземною мовою майбутніми фахівцями музичного мистецтва у закладах вищої освіти України і необхідність досліджень з проблеми формування професійно орієнтованої англомовної лексичної компетентності в аудіюванні студентів гуманітарних спеціальностей визначають актуальність дисертаційного дослідження Виспінської Наталії Михайлівни на тему «Формування у майбутніх фахівців музичного мистецтва професійно орієнтованої англомовної лексичної компетентності в аудіюванні».

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів.

Достовірність одержаних результатів досягнута дисертанткою завдяки використанню значної кількості наукової літератури (368 найменувань, із них 158 – іноземними мовами). Цінність роботи полягає у створенні методики, що передбачає поетапне та інтегроване з фаховими дисциплінами формування професійно орієнтованої англомовної лексичної компетентності в аудіюванні, відповідно до запропонованої підсистеми вправ, розробленої з урахуванням індивідуально-психологічних особливостей майбутніх фахівців музичного мистецтва.

Зважаючи на це можна констатувати, що достовірність отриманих висновків та обґрунтованість запропонованих рекомендацій визначається правильно обраними методологічними підходами, достатнім використанням наукового та емпіричного матеріалу. Кількість та якість використаних матеріалів, докладність їх аналізу створює передумови для забезпечення достатнього рівня достовірності дисертаційної роботи.

Наукова новизна результатів дослідження полягає у тому, що дисертація є першим у методиці навчання іноземних мов і культур комплексним дослідженням, присвяченим формуванню професійно орієнтованої англомовної лексичної компетентності в аудіюванні майбутніх фахівців музичного мистецтва. У результаті дослідження сформульовано та обґрунтовано низку концептуальних положень, які мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. На схвалення заслуговують більшість положень наукової новизни, які виносяться на захист. Дисертаційна робота Виспінської Наталії Михайлівни на тему «Формування у майбутніх фахівців музичного мистецтва професійно орієнтованої англомовної лексичної компетентності в аудіюванні» виконана здобувачкою особисто, містить наукові положення та нові науково обґрунтовані теоретичні результати проведених досліджень, що мають істотне значення для галузі знань «Освіта / педагогіка».

Зокрема, здобувачкою *вперше*: теоретично обґрунтовано, розроблено й експериментально перевірено методику формування професійно орієнтованої англомовної лексичної компетентності в аудіюванні майбутніх фахівців музичного мистецтва з урахуванням впливу музикальних здібностей на вивчення іноземної мови, яка спрямована на підготовку до сприймання й розуміння фахових лексичних одиниць у професійних комунікативних ситуаціях та їх використання у власних висловлюваннях, передбачає чотири етапи (ознайомлення; семантизації; тренування та оцінювання й узагальнення), що реалізуються в процесі аудиторної роботи, використанні підсистеми вправ, що містить чотири групи вправ, кожна з яких забезпечує реалізацію цілей відповідного етапу.

Здобувачкою *уточнено* психологічні та лінгвістичні особливості формування професійно орієнтованої англомовної лексичної компетентності в аудіюванні майбутніх фахівців музичного мистецтва, *конкретизовано* принципи формування зазначеної компетентності; *удосконалено* критерії відбору навчального матеріалу для формування професійно орієнтованої англомовної лексичної компетентності в аудіюванні майбутніх фахівців музичного мистецтва; *подальшого розвитку* набуло дослідження проблеми

оцінювання рівня сформованості професійно орієнтованої англомовної лексичної компетентності в аудіюванні.

Структура роботи, виклад матеріалу і оформлення здійснені відповідно до вимог, які пред'являються до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Робота складається з трьох розділів, які об'єднують дев'ять підрозділів.

Досліджуючи психологічні передумови формування у майбутніх фахівців музичного мистецтва професійно орієнтованої лексичної компетентності в аудіюванні, авторка доводить, що ефективність засвоєння нових лексичних одиниць майбутніми фахівцями музичного мистецтва визначається рівнем функціонування мислення, уяви, пам'яті, внутрішньої та зовнішньої мотивації, антиципації та осмислення (с. 73) та робить висновок про те, що, формуючи зазначену компетентність у майбутніх фахівців музичного мистецтва, доречно використовувати завдання з аудіювання, що відтворюють або імітують умови професійної діяльності, залучати емоційні та асоціативні компоненти, змінювати види роботи, застосовувати наочність, постійно вказувати на успіхи та прогрес для уникнення стресових ситуацій та підтримання мотивації під час вивчення іноземної мови (с. 89 дисертації).

На с. 90 зазначено, що для успішного запам'ятовування лексики студентам важливо використовувати мнемонічні, когнітивні, метакогнітивні та комунікативні стратегії і наведено вичерпний перелік зазначених стратегій.

Як позитивне слід відзначити детально обґрунтовані критерії відбору навчального матеріалу, критерії відбору фахових лексичних одиниць та критерії відбору пісенного матеріалу (с. 92-112 дисертації).

Авторка виокремлює етапи ознайомлення, семантизації, тренування, оцінювання й узагальнення у формуванні та вдосконаленні професійно орієнтованої лексичної компетентності в аудіюванні майбутніх фахівців музичного мистецтва, які поєднують аудиторну та позааудиторну роботу (с. 113-116 дисертації), а також детально описує підсистему вправ (с. 123-125), яка вміщує чотири групи вправ, і наводить приклади вправ кожної групи.

На с. 146-148 дисертації запропоновано тематично-циклічну модель формування професійно орієнтованої лексичної компетентності в аудіюванні майбутніх фахівців музичного мистецтва, яка характеризується циклічністю організації процесу навчання, системністю, послідовністю та взаємозв'язком компонентів: об'єкта; мети; суб'єктів навчання; навчальної дисципліни, засобів навчання (навчально-методичного посібника, що містить повідомлення для аудіювання і розроблені комплекси вправ); контролю його результатів; реалізації запропонованої моделі у кредитно-модульній системі навчання.

У роботі детально описано підготовку, проведення та аналіз результатів вертикально-горизонтального методичного експерименту, що проводився у 2018/2019 навчальному році в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича. Вертикальний характер експерименту дав змогу перевірити загальну ефективність розробленої методики. Горизонтальний характер експерименту дозволив перевірити ефективність двох варіантів методики формування професійно орієнтованої лексичної компетентності в аудіюванні. Ефективнішим визнано варіант Б, який передбачав семантизацію нових лексичних одиниць в контексті відеоповідомлення, без попередньої презентації, пояснення або перекладу рідною мовою (с. 178). Для перевірки достовірності результатів експерименту здобувачка використала методи математичної статистики.

Запропоновані Н. М. Виспінською методичні рекомендації є детальними і вичерпними і дають можливість викладачам забезпечити навчання за розробленою методикою студентів музичних спеціальностей на заняттях з англійської мови у закладах вищої освіти України.

Теоретичне значення роботи полягає в обґрунтуванні: методологічного інструментарію, який базується на загальнонауковому (системний, парадигмальний та хронологічний) та конкретно-науковому (особистісно-орієнтованому та комунікативно-діяльнісному) рівнях, за допомогою яких досліджувалася проблема формування професійно орієнтованої англійської лексичної компетентності в аудіюванні; психологічних передумов формування професійно орієнтованої англійської лексичної компетентності в аудіюванні та

психологічних особливостей різних груп музикантів; особливостей функціонування мислення, уяви, пам'яті, внутрішньої та зовнішньої мотивації, антиципації та осмислення у майбутніх фахівців музичного мистецтва; лінгвістичних особливостей лексики підмови «Музика»; внутрішньомовних та міжмовних труднощів засвоєння музичної термінології; лексичних труднощів професійно орієнтованого аудіювання та особливостей упізнавання лексичних одиниць у процесі аудіювання різними групами майбутніх фахівців музичного мистецтва. Отримані результати поглиблюють базові засади теорії методики професійної іншомовної підготовки в цілому та майбутніх фахівців музичного мистецтва зокрема.

Практичне значення роботи полягає у відборі та організації професійно орієнтованих матеріалів для аудіювання з метою формування та вдосконалення професійно орієнтованої лексичної компетентності в аудіюванні майбутніх фахівців музичного мистецтва, у відборі лексичного мінімуму, у розробці посібника з відповідними комплексами вправ та обґрунтуванні відповідної моделі організації навчання, а також в укладанні методичних рекомендацій щодо ефективної організації навчального процесу для викладачів англійської мови на музичних спеціальностях.

Основні положення та результати дослідження впроваджено у навчальний процес Державного вищого навчального закладу «Криворізький державний педагогічний університет» (довідка про впровадження № 09/1-256/3 від 22.05.2019 р.), Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (акт про впровадження № 14/17-1284 від 27.05.2019 р.), Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (акт про впровадження № 694-33/03 від 29.05.2019 р.), національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка (акт про впровадження № 14 від 30.05.2019 р.).

Повнота викладення матеріалів у публікаціях положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Основні положення роботи опубліковані автором самостійно у 12 публікаціях, серед яких 5 статей у фахових педагогічних виданнях України, 1 публікація у міжнародному виданні,

що входить до наукометричної бази Web of Science, тези 5-ти доповідей на наукових конференціях і навчально-методичний посібник англійською мовою.

В одноосібному навчально-методичному посібнику «English for specific purposes – music» здобувачем укладено 9 розділів, створено глосарій із найбільш уживаних музичних термінів, відібрано фразеологізми, пов'язані з музичною тематикою, подано зразки лексико-граматичних тестів, розроблено 80 % вправ.

ВИСНОВОК

Усі наукові результати, які викладені в дисертаційній роботі та виносяться на захист, отримані автором самостійно.

Дисертація, виконана Виспінською Наталією Михайлівною на тему «Формування у майбутніх фахівців музичного мистецтва професійно орієнтованої англомовної лексичної компетентності в аудіюванні», є самостійним науковим дослідженням актуальної проблеми, містить оригінальні підходи до розв'язання теоретичних і практичних питань, пов'язаних із навчанням англомовного аудіювання майбутніх фахівців музичного мистецтва.

У дисертації отримано нові науково обґрунтовані теоретичні й практичні результати, що в сукупності сприяють підвищенню ефективності навчання англійської мови для спеціальних цілей.

Зміст дисертації відповідає визначеній меті, поставлені здобувачем наукові завдання вирішені повністю, мети дослідження досягнуто. Основні положення дисертації, задекларовані здобувачем, містять елементи наукової новизни. Структура й обсяг роботи відповідають встановленим вимогам.

Наукові положення, висновки та рекомендації повністю обґрунтовані та аргументовані, містять наукову новизну та отримали необхідну апробацію на науково-практичних конференціях. У публікаціях здобувача відображені всі положення дисертації.

Викладене дозволяє зробити висновок про те, що дисертаційне дослідження «Формування у майбутніх фахівців музичного мистецтва професійно орієнтованої англомовної лексичної компетентності в аудіюванні» є завершеною науковою працею, в якій її авторкою Н. М. Виспінською отримано

нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання, яке має значення для розвитку методики навчання іноземних мов і культур. Дисертаційна робота Н. М. Виспінської відповідає вимогам п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167, та може бути представлена у спеціалізованій вченій раді для присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 – освітні, педагогічні науки.

Результати дисертаційного дослідження обговорено і схвалено на розширеному засіданні фахового семінару кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка 22 листопада 2019 року.

Головуюча на засіданні фахового семінару:

професор кафедри музикознавства та методики музичного мистецтва ТНПУ

доктор педагогічних наук,
професор Л. А. Кондрацька

Рецензенти:

завідувач кафедри романо-германської філології ТНПУ

доктор філологічних наук,
доцент О. В. Косович

доцент кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови ТНПУ

кандидат педагогічних наук,
доцент О. П. Дацків

Учений секретар

В. Р. Гевко

Підпис *Кондрацька Л. А.*
засвідчую: *Гевко В. Р.*
Начальник відділу кадрів